

ကိုယ်ပယ်၊ ထံဖိကစာ၊ ကိပ်စာဖိနှင့် ကိပ်ပဒိန်

ဒီး

ကလုင်ဒုန်ပုၤဖိတၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ်

အဘၢၣ်စၢၤ

တၢ်ပတုၣ်တၢ်ဒးလၢကိပ်ဒိတဘုၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤအိလီၤအလံၤယံၤယၢ်

NCA

Nationwide Ceasefire Agreement

ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၢလီၤအိၤလၢKNU-DOI ဒီး

RISE (Research Institute for Society and Ecology)

ကိုယ်ပယ်၊ ထံဖိကစား ကိတ်စာဖိုင် ကိတ်ပဒိပ်

ဒီး

ကလုင်ဒုင်ပုင်ဖိုင်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ်

အဘၢင်စၢ

တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလၢကိတ်ဒိတဘျုး တၢ်အၢင်လီၤအိၤလီၤ အလံၢ်ယံၤယၢ်

NCA

Nationwide Ceasefire Agreement

ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၢလီၤအိၤလီၤလၢ KNU-DOI ဒီး

RISE (Research Institute for Society and Ecology)

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်

တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ်..... ၁

တၢ်ကွဲးလၢညါ ၃

အဆၢဒိၣ် (၁) ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ပၣ်သးတဖၣ်..... ၄

အဆၢဒိၣ် (၂) တၢ်ပညိၣ်ဒီး တၢ်ကွၢ်စိတဖၣ်..... ၆

အဆၢဒိၣ် (၃) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤလၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတဖၣ် ၇

တၢ်ဆီလီၤပၣ်လီၤ ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤ အကရူၢ်တဖၣ်လၢ
 တၢ်ပဒုၣ်တၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တိၣ်န့ၣ်ခးလိၣ်သး ကန့ၢ်အဂီၢ်..... ၉

ပှၤသုးဖိတဖၣ် အတၢ်လဲၤက့ၤသဘျုး.....၁၀

တၢ်ဒိသဒၢပှၤကမျၢၢ်ပတီၢ်မုၢ်၁၁

တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤဂ့ၢ်တီၢ်တီၢ်စၢၤမၤစၢၤတဖၣ်.....၁၃

အဆၢဒိၣ် (၄) တၢ်မၤဂၢ်မၤကျၢၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး၁၄

တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢဘၣ်ထွဲဒီး
 သုးသံၣ် အတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဘျၢတဖၣ်.....၁၄

ကမံးတံၣ် ကွၢ်စူၣ်ကယၣ်သယဲၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး၁၅

တၢ်အိးတီၣ် တၢ်ရူၣ်လိၣ်ဆဲးကျိးဝဲၤဒၢးတဖၣ်.....၁၇

အဆၢဒိၣ် (၅) တၢ်အုၣ်ကီၤသး လၢတၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲး၁၈

တၢ်ဆီလီၤပၣ်လီၤ ထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်နဲၣ်ကျဲၤ အဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ.....၁၈

တၢ်ထံၣ်လိၣ် ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲး၁၉

တၢ်မၤထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲသကိး
 လၢပှၤခဲလၢၣ် ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲ ၂၁

အဆာဒိန် (၆) တင်ရိုက်တင်ကျဲၤလၢတၢ်ကဘၣ်ဖံးအီၤမၤအီၤ ခါဆူညါတဖၣ်.....၂၂

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤလၢဘၣ်ထွဲဒီး

တၢ်သူၣ်ထီၣ် တၢ်န့ၢ်န့ၢ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်.....၂၂

တင်ရိုက်တင်ကျဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤ

ဖဲတၢ်ဘၣ်စၢအဆၢကတီၢ်.....၂၃

တၢ်ဆုၤန့ၢ်အီၤဆူ ကီၢ်စၢဖျိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤ

လၢတၢ်ကပၣ်ဂၢ်ပၣ်ကျၢၤအီၤအဂီၢ်.....၂၄

အဆာဒိန် (၇) တၢ်ဂ့ၢ်အကလုၣ်ကလုၣ်၂၄

တၢ်ကျဲၤယူၤမၤလီၤကဆုၣ်တၢ်၂၅

တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအလံၣ်ယံၤယၢ်အတၢ်ဘၣ်ဘျး ပိၣ်ထွဲထီၣ်

(အတၢ်စိကမီၤတုၤအိၣ်)၂၆

တၢ်ဆဲးလီၤမံၤဝဲပနီၣ် လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအလံၣ်ယံၤယၢ်ပူၤ၂၇

တၢ်မၤနီၣ်၂၈

တၢ်ကတိၤဆှၢန့ၣ်

ကီၢ်ဒိတဘျၢ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး လၢဘျၢ်တၢ်မၤအိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤထံဖိကစၢ် ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်ဒီးကလုာ်ဒုၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် အဘျၢ်စၢၤလၢအိၣ် ဃုာ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ အလံာ်ဃံးဃာ်အံၤလၢ ကီၢ်ပယီၤအတၢ်စံာ်စိၤတဲၤစိၤ အပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤလိာ်သး အဆိကတၢ်အဘျီ လၢကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် အဘျၢ်စၢၤန့ၣ်လီၤ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ အလံာ်ဃံးဃာ် လၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကစၢ်ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်ဒုၣ် ပှၤဖိၣ် တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် အဘျၢ်စၢၤအံၤကီၢ်ပဒိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်အထီကတၢ်တဖၣ် ဒီးကလုာ် ဒုၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် ဖဲ ၂၀၁၅. လၢအိးက ထီဘျၢ် ၁၅ သီအနံၤန့ၣ်လီၤ

ကီၢ်ဒိတဘျၢ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤလိာ်သးအံၤ အိၣ်ဝဲဒီး အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ လၢတၢ်ကထံာ်လိာ်ကျဲၤတဲၤသကိး ထံၣ်ကီၢ်သး တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ် လၢထံၣ်ကီၢ်သး အစိၢ်နီၤခိၣ်ဖိခိၣ် လၢကသုၣ်ထီၣ်သကိးဝဲ တၢ်မုာ်တၢ်ဒုၣ် လၢ အအိၣ်စံာ်အိၣ်ကျဲၤဝဲ ဒီးလၢ အိၣ်သုၣ်လီၤအသး လၢတၢ်တိတၢ်တြၢ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒီး အသူးသုၣ်လၢကပိၤန့ၣ်လီၤ ဒ်န့ၣ်အသိး, အတၢ်ကွၢ်စိအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲ လၢတၢ်ကသုၣ် ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ် လၢအိၣ်သုၣ်ထီၣ်အသး လၢဒံၢ်မိၣ်ခြံၣ်စံာ် အတၢ်ပတၢ်ပြး အဖိခိၣ် လၢအုၣ်ကီၢ်ဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, ကလုာ်တၢ်ထံသိးတုၤသိး ဒီး တၢ်စံာ်ညိၣ်ပၤလီၤသး ခွဲးယာ်အလၢအပွဲၤ ဒ်တၢ်ထံာ်လိာ်ကျဲၤတဲၤသကိး ထံၣ်ကီၢ် သး အစၢ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ

တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလိာ်သး အလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအလီၢ် အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်, ပှၤတတၢ်ခိၣ်န့ၢ် ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်- ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖှိၣ် ကရၢ, ကရၢဖိ ဒီးကရၢခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ကြၢးမၤန့ၢ်ပၢ်အသး လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒ်သိးဒီး ကသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်ဝဲ ကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အလီၢ် ကဝီၤပူၤတဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢအိၣ်ပာ်စၢၤဝဲ လၢလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤအံၤ အပူၤလီၤ, လီၤဆိဒၣ်တၢ်ပှၤလၢအမူအဒါ အိၣ်ဝဲ လၢကကွၢ်စ့ၣ်ကယာ် တၢ်ပတုၣ် တၢ်ခးတဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မၤန့ၢ်ပၢ်ပာ်စၢၤအသး လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလိာ်သး အထံာ်အဘီ လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအပူၤ တထံာ်ဘၣ်တထံာ် လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆိလီၤပာ်လီၤ သးမ့ၢ်သံာ်ဘီ ဒီးပှၤဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် တၢ်ဒိသဒါကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်န့ၢ်ပၢ် ပာ်ဝဲ လီၤတၢ်လီၤဆဲးလီၤ မ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ် လၢအဘၣ်ထွဲဘၣ် ဃးဒီး တၢ်ထံာ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်ကီၢ်သးတဖၣ်န့ၣ် အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢ ကဘၣ် မၤလိန့ၢ်ပၢ်ပာ်အသး လၢလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤဒိတဘျီ ဒီးလီၤဆိဒၣ်တၢ်လၢ ပထံၣ်ကီၢ်သး အတၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိ ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်ရွဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်

လီၢ်ခၢၣ်သး

ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ် - ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖှိၣ်ကရၢ

ကိုယ်ပိုင်ထိကစာကိုဖိုင်ကိုပိုင်ဒီး ကလွန်ပိုင်တိုက်စုကဝဲကရတဖှ် အဘာ်စာ တပတုတ်တခးလကီဒိတဘှ်တအာ်လီအီလီ အလံာ်ယံယာ်

တကွဲးလညါ

ကိုယ်ပိုင် ထိကစာကိုဖိုင် ကိုပိုင်ဒီး ကလွန်ပိုင်တိုက်စုကဝဲကရတဖှ် အဘာ်စာတပတုတ်တခးလကီ ဒိတဘှ် တအာ်လီအီလီ အလံာ် ယံယာ် လကီဒိတဘှ် တအာ်လီအီလီ မှ်တဝဲသုညါပာ်နီနီနီ တအာ်မကီကျါဒိထီဒိ ဒီး မှ်တဝဲပာ်ကီပာ်ကျါကဒီး တအာ်လီအီလီ အလံာ်ယံယာ် လကီပိုင် စာဖိုင်ကိုပိုင်ဒီးကလွန်ပိုင်တိုက်စုကဝဲကရတဖှ် ယံယာ်တွဲဲ လကီအပူ ကွဲာ်တဖှ် ဒီးအတပညိကွဲာ်စိ အိန်စိုကိးဝဲလကီ ခိဖျိ ပှ်လကီ ကြားပာ်ယုာ် ပာ်ကီ တဖှ်အတပာ်ယုာ်ပာ်ကီ လကီထံာ်လီကွဲာ်ထဲသကိး ထံာ်ကီသဲးအမူးတဖှ် နှ် ကသုာ်ထီာ်သကိးဝဲ တပာ်တုတ်စု လကီယံာ်ခိန်ကျါ (အိန်စိန်အိန်ကျါ)ဝဲ လကီအိန်သုာ်လီအသး လကီတိတ်တြါ ဒီးလကီအိန်ဒီး အသုးသုာ်လကီပိုင် လကီထံာ်လီကွဲာ်ထဲသကိး ထံာ်ကီသဲးအမူးတဖှ်နှ်လီ။

လကီသုာ်ထီာ် တပာ်တုတ်စု လကီအိန်စိန်အိန်ကျါဝဲ ကန့အကီပဝဲဒုာ် ပှ်လကီအဆဲးလီမံးစဲပနီနီ မဲတပတုတ်တခး လကီထံာ်ကီဒိတဘှ်တအာ်လီ အီလီ အလံာ်ယံယာ်အံတဖှ် ပအိန်ဒီး တအာ်လီအီလီလိာ်သကိးပသး ကဒဲကဒဲ လကီပကသုာ်ထီာ်အီ လကီပာ်နီမူပာ်နီဒါ၊ တပာ်တုတ်စု ဒီး တအိန်ဖျိအိန်ဖျါ အဖိခိန် ဒီးမပျါထီာ်သကိး အမိာ်လံာ်မိာ်ပှ် သပှ်ကတိာ် တုတ်တအာ်လီအီလီ ကိးထံာ်ဒဲး လကီအိန်ဝဲလကီလံာ်ယံယာ်အပူ လကီထီာ်ပှ်ထီာ် တစုနှ်လီ။

အသာဒိန်(၁)

ဂံၢ်ဒိၣ်ထံးတၢ်ပၣ်သးတဖၣ်

၁. တၢ်သ့ၣ်ထီၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ခူၣ် လၢအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဝဲ ကန့ၢ်အဂီၢ် ပသးဃူဃီၣ် လီၤပလိာ်သကိးပဝဲ လၢပကမၤဖျါထီၣ်အိၣ် ဒိၣ်ဂံၢ်ဒိၣ် ထံးတၢ်ပၣ်သး လၢလၢ တဖၣ်အံၤအသိးလီၤ

(က) တၢ်ကွၢ်စိ လၢကီၢ်ပယီၤကီၢ်စၢဖျိၣ်အံၤ ကီၢ်စၢဖျိၣ် သုတလီၤမုၢ်လီၤဖး တဂ့ၤ, ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်ဃူတၢ်ဖိးသု တလီၤမုၢ်လီၤဖးတဂ့ၤ ဒီးတၢ်စိ ကမိၤပၤကအိၣ်ဂၢၢ်အိၣ်ကျၢၤဝဲအဂီၢ်, တၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ် ကီၢ်စၢဖျိၣ် လၢအသန့ၤ ထီၣ်အသး လၢတၢ်သဘျၢ, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂံၢ်ဒိၣ် ထံးအဖိဒိၣ်, ဒ် ပုၣ်လိာ်သးသဟီၣ် အသိး, အိၣ်ဒီး တၢ်အုၣ်ကီၤသး အလၢ အပုၤလၢ ဒ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်ဂ့ၢ်ဝီ, ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ် ပၤလီၤသး အခွဲးအယာ်တဖၣ် ဒ်တၢ်ထံၣ် လိာ်ကျဲၤဝဲသကိးထံၣ်ကီၢ်သး အစၢအိၣ်ထီၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ

(ခ) ဒ်သိးဒီး တၢ်ပတုာ်ကွံာ် စုကဝဲၤ တၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုာ် လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ လၢကဲထီၣ်တုၢ်လံအသး လၢတၢ်စံၣ်စိၤဝဲစိၤ အပူၤ ယံာ်ယံာ်ထၢထၢ ကတၢ် ကွံာ်ဝဲကသ့အဂီၢ် တၢ်ကကျဲၤဝဲ ဒီးဃုထံၣ်သကိး တၢ်အစၢ, ထံၣ်ကီၢ်သး တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ် တၢ်သုတမၤလီၤကဆုၣ်အိၣ် လၢသုးဂ့ၢ်သုးဝီတဂ့ၤ ဒီးတၢ်ကျဲၤ မၤလီၤကဆုၣ်အိၣ် လၢထံၣ်ကီၢ်သးအကျဲ ကန့ၢ်အဂီၢ် တၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ် ထံၣ်ကီၢ် သး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအသီတမံၤ ဒီးဒ်သိးစုကဝဲၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုာ် ကကတၢ် ကွံာ်ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကမၤ တၢ်ဆိကတီၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ခးလိာ်သး လၢကီၢ်ဒီတဘျၢ လၢအဆိ န့ၣ်လီၤ

(ဂ) ကီၢ်စၢဖျိၣ်အသုးမုၢ်ဒိၣ် လၢပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲဒီး ကလုာ်ဒူၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်ကထၢန့ၣ် စံးကတီၤသကိး အိၣ်လၢ တၢ်ထံၣ် လိာ်ကျဲၤဝဲသကိး ထံၣ်ကီၢ်သးအပူၤ န့ၣ်လီၤ

(ဃ) ဒ်သိးဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢအိၣ်ဆိးဝဲ လၢကီၢ်စၢဖျိၣ်အံၤအပူၤတဖၣ် တၢ်သုတကွၢ်မဲာ်ရဲလိာ်အိၣ်ခိဖျိ လၢကလုာ်, လၢတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါ ဒီးလၢ

တော်ဆဲးတော်လှ၊ ဒီးလှာမုန်ခွါအတော်လီဆီအဃိတဂု၊ ဒီးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ
ခွဲးယာ် တော်ထဲသိးတုၤသိးအဂီၢ်.

(င) လာထံၣ်ဂီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ် တော်သုတစူးကျါ တော်ဘူၣ်တော်ဘါတဂု၊
ဒီးတော်ကသုၣ်ထီၣ်ထံၣ်ဂီၢ် လာတကျဲၣ်ကျီ ယုၣ်ဝဲထံၣ်ဂီၢ်သဲးဒီးတော်ဘူၣ်တော်
ဘါတဂုအဂီၢ်.

(စ) ကလုာ်ခူၣ် လာအိၣ်ဆိးဝဲ လာကီၢ်ပယီထံဖိကစၢ် ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်အပူၤတ
ဖၣ် တော်ကသုတဂ့ၢ်လိာ် ဒီးသုၣ်ညါပာ်ပနီၣ် အတော်စံၣ်စါတဲစါ, လုာ်လၢ်တော်
ဆဲးတော်လှ, အလံာ်အလံာ်, အကျိာ် ဒီးအကလုာ် က့ၢ်ဂီၤပနီၣ် လာတဒ်သိး
လိာ်အသးတဖၣ် ဒီးကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် ကပာ်ဖျိၣ်မၤဖျါထီၣ်သကိး ကီၢ်
စၢ်ဖျိၣ် အက့ၢ်အဂီၤလာအိၣ်ဒီး ပုၤကလုာ်အါကလုာ် ဒီးကျိာ်အါကျိာ်အဂီၢ်.

(ဆ) ဒ်တော်မုၢ်လၢ်ဆၢန့ၢ် တော်မုၢ်တော်ခူၣ် လာအိၣ်စံာ်အိၣ်ကျါ, ကအိၣ်ထီၣ်
ဝဲအဂီၢ် တော်ကသုၣ်ထီၣ်အီၤ လာကလုာ်ခူၣ်တဖၣ် အတော်မိၣ်န့ၢ်သးလီ ဒီး
တော်ပာ်သးတဖၣ် အဖီခိၣ် ဒီးတော်ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ထံၣ်ဂီၢ်သဲး တော်ကျဲၣ်တဲသကိး
တဖၣ် လာအပုၣ်ယုာ် ပာ်ဂီၢ်ဒီး ပုၤလာကြၢးပာ်ယုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲတဖၣ်.

(ဇ) ဒ်သိးဒီး တော်မုၢ်တော်ခူၣ် လာအိၣ်စံာ်အိၣ်ကျါ, ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲအဂီၢ်
တော်တဒ်သိးလိာ်အသး လာအိၣ်ထီၣ်ဝဲလာပုၤလာ အကျဲၣ်တဲသကိး တော်မုၢ်
တော်ခူၣ်တဖၣ် အဘၢၣ်စၢ်န့ၢ်တော်ကကျဲၣ်ယုၤမၤလီၤကဆုၣ်အီၤ ဘျဲးဘျဲးဘျိးဘျိး
လာတော်ပာ်သးအိၣ်ဒီးတော် သးကဆီၣ်နီၢ်နီၢ်အပူၤ.

(ည) လာလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအပူၤ တော်အာ်လီၤအီၤလီၤ လာပုၤခံခိခံကပၤ
အာ်လီၤအီၤလီၤလိာ်အသးတဖၣ်န့ၢ် တော်ကဟံးဃာ်ပၤဃာ်အီၤ, ဒီးတော်မုၢ်
တော်ခူၣ်အတော်မၤအကျဲၣ်တဖၣ်န့ၢ် တော်ကမၤဖျါထီၣ်အီၤခီဖျိ တော်စူးကျါ တော်မၤ
အကျဲၣ်ကပူၤတဖၣ် လာအိၣ်ဒီး တော်အိၣ်ဖျိအိၣ်ဖျါ, တော်ဟံးန့ၢ်မူဟံးန့ၢ်ဒါ ဒီး
တော်တူၢ်မူတူၢ်ဒါတဖၣ်.

(တ) တော်သုတဟံးန့ၢ် တော်ခွဲးတော်ယာ် လာပုၤတဖုဒီးတဖုအဖီခိၣ် ခီဖျိ
တော်လဲထီၣ်လဲထီ လာကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲ လာတော်အာ်လီၤအီၤလီၤ အလံာ်ဃံး
ဃာ်အံၤအဃိတဂု၊ ဒီးတော်ကမၤဖျါထီၣ် တော်ဂ့ၢ်တော်ကျိၤတဖၣ် လာအိၣ်ဝဲ
လာတော်အာ်လီၤအပူၤ တုၤလီၤတီၤလီၤ.

(ထ) ကယံထံဖိကီဖိကမျာ် လၢအိၣ်ဝဲဆိးဝဲလၢ ကီၣ်ပယီၤထံဖိကစၢ် ကီၣ်စၢ်ဖျိၣ်အပူၤတဖၣ် အသးသမူ, ဟံၣ်ဃီ, တၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ် ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ် ဘၢအဂီၢ်ဒီး ထံကီၣ်ကမျာ်အတၢ်အိၣ်မူ ကဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဂုၣ် ကျဲးစး မၤဖျါထီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ်(၂) တၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်စိတဖၣ်

၂. ကီၣ်စၢ်ဖျိၣ်ပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်ဒုၣ်ပုၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး သကိးဝဲလၢတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤ အလံာ်ဃံဃာ်အံၤ အတၢ်ကွၢ်စိဒီးတၢ်ပညိၣ် ဒ်လၢလၢာ်အံၤအသိးလီၤ.

(က) တၢ်ကစးထီၣ် ထံရှၢ်ကီၣ်သဲး တၢ်ကျဲၤတဲသကိးဒီး ပုၤလၢကြား ပာ် ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲတဖၣ် ဒ်ထံရှၢ်ကီၣ်သဲး တၢ်ကျဲၤတဲသကိးအတၢ်ကွၢ်စိ ဒ်လၢတၢ်ဘၣ် သ့ၣ်ဘၣ်သးသကိး အိၣ်တ့ၢ်လံဝဲအသိး ဒ်သိးဒီးတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် လၢအတီ အတြၢ်ဒီးလၢ အိၣ်စံာ်အိၣ်ကျဲၤ ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ.

(ခ) တၢ်ကရၢကရိ ခုးအိၣ်ထီၣ် “**ကမံးတံာ်ကွၢ်စိကယာ်သဃဲၤတၢ်ပ တုၣ်တၢ်ခး**” တဖု လၢကမၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျၢ လၢထံကီၢ် ဒီတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အၢၣ်လီၤဘၣ်သးတ့ၢ်လံဝဲတဖၣ်, တၢ်ကွၢ်စိ ကယာ် တၢ်လုၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျၢတဖၣ်, တၢ်လီၤဃိထံ သမံသမိး တၢ်မၤကမုာ် လၢတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်မၤလီၤကဆုၣ် တၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂုၣ်တဖၣ်လီၤ.

(ဂ) ပာ်ဂၢ်ပာ်ကျဲၤကဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလိာ်သး ဒီးပုၤခဲခိခဲကပၤ အတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢကီၣ်စၢ်ဖျိၣ်ပဒိၣ် ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် အဘၢၣ်စၢၤ လၢဆဲးလီၤပာ်မံၤစဲပနီၣ်တဖၣ်လီၤ.

(ဃ) တၢ်ကသန့ထီၣ်အိၣ်လၢ တၢ်တူၢ်လိာ်ပာ်ပနီၣ် ကလုာ်ဒုၣ်ပုၤဖိၣ် တၢ်စုကဝဲၤတဖၣ် အထံရှၢ်ကီၣ်သဲးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ပာ်ဆၢ တၢ်မိာ် န့ၢ်သးလီၤအဖိခိၣ်

ဒီးလၢတၢ်ပညိၣ်လၢ ကီၢ်စၢဖျိၣ်အသးသဟီၣ် အတၢ်ကၢၢ်ကျၢၤအဖီခိၣ် ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖျိၣ်တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢလၢကြၢး ပာ်ဃုာ်ဟံၣ်ဂီၢ်ခဲလၢာ်ကဟံၣ်ဃုာ် ဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ်လၢ ကီၢ်ဒီတဘျီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အလံာ်ဃံၤဃာ် အပူၤလီၤ

အဆၢဒိၣ်(၃)

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတဖၣ်

- ၃. စးထီၣ်ဖဲမုၢ်တနံၤလၢ တၢ်ဆဲးလီၤမံၤစဲပနီၣ် ဒီးဆူညါ(၁၄)သီအတီၢ်ပူၤ တးမတီၣ်(ပယီၤသး)ဒီး ကလုာ်ဒုၣ်ဖျိၣ် စုကဝဲၤကရၢ အပူၤ ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ကထံၣ်လိာ်ကျဲၤဃုာ်သကိး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး လိာ်သးတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤဖျါထီၣ် အီၤ ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ် ဃာ်အီၤ အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးလီၤ
- ၄. ပအိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢပကအိၣ်မူပိာ်ထွဲ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ် သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါ ဒီးသးဂ့ၢ်သးဝီ အတၢ်သိၣ် တၢ်ဘျါတဖၣ် လၢပှၤခံခိၣ်ကဟံၣ် အၢၣ်လီၤဘၣ်သးဃာ်ဝဲ လၢကပိာ်ထွဲမၤထွဲဝဲတဖၣ် တုၤလီၤတီၤလီၤ ဒီးတူၢ်လိာ် **ကမၤတံာ် ကွၢ်စူၣ်ကယၢ်သဃံၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး** တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ် အတၢ်ဃိထံန့ၣ်လီၤ
- ၅. တးမတီၣ်ဒီးကလုာ်ဒုၣ် ပှၤဖျိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးသ ကိးဝဲလၢကပိာ်ထွဲမၤထွဲသကိးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး သးဂ့ၢ်သးဝီ တဖၣ် ဒ်လၢလၢာ်အသိးလီၤ
(က) လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလိာ်သး အဟီၣ်ကဝီတဖၣ်အပူၤ ပှၤခံခိၣ်ကဟံၣ် လၢာ် ကဘၣ်ပတုၣ်ကွံာ်ဝဲ သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒ်အမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီတၢ်ဒိၣ်စိအဂီၢ်, တၢ်ဆျၢဟီၣ်ခိၣ်မဲာ်ဖဲဒိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဆျၢအါထီၣ်ဂံၢ်ဘါ, စုကဝဲၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ, တၢ်ဆီလီၤမ့ၣ်ပိာ်,တၢ်မၤပျီၢ်မၤဂီၤတၢ်, တၢ်မၤဟးဂူၣ်ဟးဂီၤပှၤအတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်လီၤ

(ခ) ဟးဆွဲး ပှတဖုဒီးတဖု တာ်လိာ်ဒုာ်လိာ်ဒါလိာ်သး (မ့တမ့ာ်) တာ်မး ပယွဲ မးဘာ်ဒိဆါလိာ်သး လာကျဲလိလိမ့ာ်ဂုး (မ့တမ့ာ်) လာတာ်ကူာ်တရဲး အကျဲမ့ာ်ဂုး နှာ်လိး

(ဂ) မ့တမ့ာ်လာ တာ်ဆိလိာ်ပာ်လိာ်ဃာ်သးအလိာ် တာ်လိာ်ဘာ် လာအမ့ာ် တာ်ပာ်ဆှာ်ရဲာ်ကျဲး ဂုာ်ဂိာ်အူတာ်ယါဘျါ ဒီး တာ်ဆိတလဲသးတဖုာ်နှာ် လာ တာ်ပတုာ်တာ်ခး အဟိာ်ကဝိတဖုာ်အပူာ် တာ်ကဘာ်ဟးဆွဲး တာ်ဆှာ်အါထီာ် ဂံာ်ဘါအသိး ဒီးမ့တမ့ာ်သးကလာတဖုာ် လာပှခဲခိခဲကပလာာ် ဘာ်သ့ာ် ဘာ်သးဃာ်ဝဲဘာ်နှာ် တာ်ကဘာ်ဟးဆွဲး တာ်ဆိလိာ်ပာ်လိာ် သးကလာအသိ ဒီးတာ်မးပှဆှာ်အါထီာ် ကျဲချဲပှာ်သ့ာ်တဖုာ် ဒီးမ့တမ့ာ်လာ တာ်ဒိတဒါ ထံကိာ်အဂိာ် ဒီးတာ်ဒိတဒါ ဒုာ်ဒါ လာကိာ်ချာအဂိာ် အတာ်လိာ်ဘာ် အိာ်ထီာ် ဝဲနှာ် တာ်ရဲာ်ကျဲကတဲာ်ကတိး သးဂုာ်သးဝိ အတာ်ဖဲးတာ်မးတဖုာ် လာ တာ်ပတုာ်တာ်ခး အဟိာ်ကဝိတဖုာ်အပူာ်နှာ် တာ်ကတဲာ်ပိာ်ကျဲယူအိာ် လာပှခဲခိခဲကပ ဒီးမးအိာ်လိး

(ဃ) လာတာ်ဘူာ်တာ်ဘါ အတာ်သ့ာ်ထီာ် တာ်မးလိက္ခိာ် တာ်ဆါဟံာ် ကသံာ်ဒါးတဖုာ် အိာ်သ့ာ်ထီာ်ဆိလိာ်သး အကရါပူာ်ဒီးတာ်လိာ်တာ်ကျဲ လာ ဘာ်ထွဲဒီး တာ်ဆဲးတာ်လး လုာ်လုာ်ထူသနူအလိာ် ဒီးကမုာ်အတာ်လိာ် တာ်ကျဲတဖုာ်အပူာ်နှာ် တာ်တဘာ်ဆိလိာ်ပာ်လိာ်သးကလာဘာ်

(င) ဒ်တာ်မုာ်တာ်ခုာ် အတာ်လဲထီာ်လဲထီာ်အိာ်ဝဲအသိး တာ်ကထူးထီာ် မးပျိက္ခံာ် မ့ာ်ပိာ် လာသးခဲခိခဲကပ ဆိလိာ်ပာ်လိာ် တွာ်ဝဲအဂိာ် တာ်ကကျဲယူ လိာ်သးဒီး ကိာ်ပဒိာ်တဆိဘာ်တဆိဒီးပာ်ဖျိာ်မးသကိးတာ်လိး

(စ) တာ်ရုးလိာ်တာ်ကစိာ် လာတာ်လိာ်ဒုာ်လိာ်ဒါလိာ်သး လာတာ်ကရါ ကရိတဖုာ် အဘာ်စာ် တာ်စဲးတာ်ကတိး လာတမ့ာ်တတိ (မ့တမ့ာ်) လာမး ဆဲးလိာ်စာ်လိာ် ပှအသူးသ့ာ်လာကပိာ်တဖုာ် ဒီးတာ်ဘိးဘာ်ရုးလိာ် လာမး ဟးဂိာ် ပှအသူးသ့ာ်လာကပိာ်တဖုာ်နှာ် လာကိာ်ပူာ်မ့ာ်ဂုး ဒီးလာ ကိာ်ချာ မ့ာ်ဂုး နှာ် တာ်တဘာ်မးအိာ်ဘာ် ဒီးတာ်ကဘာ်ဟးဆွဲးအိာ်လိး

(ဆ) ဂုာ်ဂိာ်အူတာ်အိာ်သး မ့ာ်အိာ်ထီာ်ဝဲ လာတာ်ပတုာ်တာ်ခး အဟိာ်ကဝိ အပူာ်တဖုာ် ဒိဖျိလာန့ဆာ် အတာ်မးဟးဂူာ်ဟးဂိာ် အယိနှာ် ပှခဲခိခဲကပ

ကတော့ပိုင်ကျဲယူမသကိးတၢ် လၢတၢ်မၤပူၤဖျဲးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်စိာ်ဆှၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

(၅) တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး သဲစးတၢ်ဒိၣ်စိ လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အဟီၣ် ကဝီၤပူၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ကျဲယူဖံးမၤအိၤ ဒီးပှၤလၢ မၤကမၣ်ကိၣ် မ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဂီၢ်ဝီၤအိၤ ဒ်သဲစးတၢ်ဘျုးအသိး ကသ့ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကကျဲယူမသကိး တၢ် လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဂီၢ်ဝီၤအိၤအဂီၢ်လီၤ.

(ည) တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဟဲဆှၢရဲၣ်ကျဲၤသးဂ့ၢ်သးဝီၤ လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ် ခး အဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်တၢ်ပိုင်ကျဲယူဒီးမၤအိၤလီၤ.

(တ) စးထီၣ်လၢ တၢ်ဆဲးလီၤမံၤဖဲပနီၣ် လၢထံကီၢ်ဒီတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လံာ်ဃံးဃာ်ဝံၤ (၂၄)န့ၣ်ရံၣ် အတၢ်ပူၤန့ၣ် ကရၢတဖု စ့ၣ်စ့ၣ် ကဘၣ်နဲၣ်လီၤဒုးသ့ၣ်ညါဝဲ အပှၤလၢ အတၢ်ဟဲတၢ်ဆှၢ အဖီလၢ တပတီၢ် ဘၣ်တပတီၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်မၤန့ၢ်ပၢ်အိၤလၢ (၅) သီအကတီၢ်ပူၤလီၤ.

(ထ) တၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂုၢ်လၢကဲထီၣ်အသး လၢလၢခံခိခံကပၤန့ၣ် တၢ်တဘျီ စူးကါဂံာ်ဘါဒီး ကျဲဘၣ်အိၤဘၣ်.

၆. ကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤအသးတဖၣ် အတၢ်မၤအါထီၣ်ပှၤသးဖိ အသိအဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်ကကျဲယူမၤဖျါထီၣ်အိၤဒ် တၢ်မၤဖျါထီၣ် ထံကီၢ်ဒီတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်ဘၣ်သး အလံာ်ဃံးဃာ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဟံး ဖျိၣ်က့ၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်မၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤအကရၢတဖုလၢတၢ်ပဒုၣ် တၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တီၣ်ခးလိာ်သးကန့ၢ်အဂီၢ်

၇. ဒ်သိးဒီး တးမတီၣ်ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢအသးတဖၣ်ပဒုၣ် ဟးဆွဲးတၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တီၣ်ခး လိာ်သးကန့ၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဆီလီၤက့ၤ ပှၤဖီၣ်

တၢ်စုကဝဲတဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ် တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးအိၣ်သကိး ဒ်လၢ လၢအသိးလီၤ.

(က) ဖဲလၢ ပှၤခဲဖု ဘၣ်ဆၢၣ်မဲာ်တိၣ်နီၣ်ခးလိာ်သးလီၤလီၤ အိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ် ဒ်သိးဒီး တၢ်ဒုးလိာ်ခးလိာ်သးသုတကဲထီၣ် တဂ့ၢ်အဂီၢ်တၢ်ဆဲးကျိးလၢစဲး, တၢ်ဆဲးကျိးလၢပှၤကူပှၤကညီ, ဒီးတၢ်ဆဲးကျိး အကျိၤအကျဲ လၢအဂ့ၢ်အဂၤ တဖၣ် တၢ်ကယုထံၣ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ဒီးဆဲးကျိးလိာ်သးတဘျီဃီ.

(ခ) လၢတၢ်ပုထုထၢပာ်ပနီၣ် တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤ ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲတဖၣ် အလီၢ်အကျဲအဂ့ၢ်န့ၣ် ဒ်သိးဒီး တၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တိၣ်နီၣ်ခးလိာ်သး သုတကဲထီၣ် တဂ့ၢ်အဂီၢ်တၢ်ကထံၣ်လိာ်ကျဲယုမၤသကိးတၢ်.

(ဂ) ဖဲလီၢ်ကဝီၤ လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ကျဲယုလိာ်သး လၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်ဆီလီၤ သုးအလီၢ်အကျဲအဂီၢ် တၢ်ကိတၢ်ခဲ အိၣ်ဝဲ အဆၢကတီၢ် သုးခိၣ်သုးန့ၣ် ခံခိ ခံကဟံး ကဆဲးကျိးလိာ်သး တပယုာ်ဃီ ဒီးကျဲယုမၤသကိးတၢ်.

(ဃ) တးမတီၣ်ဒီးကလုာ်ခူၣ် ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် ကဟံးဃာ်ဝဲ အပှၤဖီၣ်စုကဝဲတဖၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢ တၢ်ပာ်ပနီၣ်ဃာ်အိၣ်အလီၢ်.

(င) တၢ်ကကျဲယုမၤသကိးတၢ် လၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်ဆီလီၤ သုးကလၢၤ အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုး ဖဲလီၢ်ကဝီၤ လၢပှၤခဲခိခံကဟံး ဘၣ်ဆၢၣ် မဲာ်တိၣ်နီၣ်ခးလိာ်သး အလီၢ် ဒ်သိးဒီး တၢ်တိၣ်နီၣ်ခးလိာ်သး သုတအိၣ်ထီၣ်ဝဲတဂ့ၢ်အဂီၢ်.

(စ) သုးကလၢၤ တဖျၢၣ်ဒီးတဖျၢၣ် ဒီးဟီၣ်ကဝီၤ တခါဒီးတခါ အဘၢၣ် စၢၤ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ ကျဲအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် ပှၤတကဟံးဒီးတကဟံး ကကျဲယုမၤသကိးတၢ် ဒ်လၢလံာ်ဃာ်အတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ် ဝဲအသိး.

ပှၤသုးဖိတဖၣ်အတၢ်လဲၤက့ၤသဘျီ

၈. တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤသုးဖိတဖၣ် အတၢ်လဲၤက့ၤသဘျီန့ၣ် တးမတီၣ်ဒီး ကလုာ်ခူၣ် ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးသကိး အိၣ်ဝဲ ဒ်လၢလၢအသိးလီၤ.

(က) မှတမ့်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်ပၢ်ပနီၣ်ဃာ်အိၤလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ အလီၢ်အကျဲၤဘၣ်, ဒီးမ့ၢ်တစိၣ်ဃုာ်ဝဲဒီး တၢ်စုကဝဲၤန့ၣ် လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဝဲ လၢတၢ်လီၢ်တပူၤဂ့ၤ တပူၤဂ့ၤ လၢတၢ်သဘူၤအပူၤသ့လီၤ.

(ခ) အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲ လၢပှၤတဖုဖု ကလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဝဲ အိၣ်ဃုာ်ဒီး စုကဝဲၤ လၢပှၤအဂၤတဖု ပၤဃာ်ဝဲ အဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ် ကဘၣ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဝဲ ခိဖျိပှၤခံခိခံကပၤ အတၢ်ကျဲၤဃုမၤသကိးတၢ်ဒီး မၤန့ၢ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်သးဝံၤ အလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒိသဒၢပှၤကမျၢၢ်ပတီၢ်မ့ၢ်

၉. လၢတၢ်ဒိသဒၢ ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်အဂီၢ် တးမတီၣ် ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖိၣ် တၢ်စုကဝဲၤကရၤတဖၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး ဒ်လၢလၢာ်အသိးလီၤ.

(က) လၢပှၤကမျၢၢ်ပတီၢ်မ့ၢ်ဖိတဖၣ် တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး လီၢ်ကဝီၤ တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်အဂီၢ် တၢ်ဆိၣ် ထွဲမၤစၢၤ လၢလိၣ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ် တၢ်ကကျဲၤဃုမၤသကိးအိၤ.

(ခ) တၢ်မၤလၢ ကကဲထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိ ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဂၤလၢလၢ အသူးသ့ၣ်လၢကဝီၤ, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး, တၢ်ဖိၣ်ဒုးဃာ်လၢ တဖိးသဲစး, တၢ်ဖိၣ်ကမဲၤန့ၢ်တၢ်, တၢ်မၤဆူးမၤဆါ, တၢ်မၤလၢတလီၤကၢ် ပှၤကူၤပှၤကညိ, တၢ်ဖိၣ်ဒုးဃာ်လၢဃိာ်ပူၤ, တၢ်မၤသံတၢ်ဒီး တၢ်မၤလီၤမၢ်ကွံာ် ပှၤကူၤပှၤကညိ လၢတဖိးသဲစးတဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ်မၤအိၤဘၣ်.

(ဂ) လီၢ်ကဝီၤ အပှၤထူလံၤဖိတဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ်နီၣ်ထီၣ်ဆူၣ်ကွံာ်အိၤ ဒီးသူးဆူၣ်ကွံာ်အိၤ လၢအလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိးအပူၤဘၣ်.

(ဃ) တၢ်ဃုန့ၢ်ဆူၣ် ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဖၣ် အကျိၣ်အစ့, တၢ်စုလီၢ်ခိၣ် ခိၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၤ, တၢ်မၤဂံၢ်ဘါ ဒီးတၢ်ဝံတၢ်ယိးတဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ် မၤအိၤဘၣ်.

(င) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ မ့ၢ်တအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ် ဒီးလၢတၢ်ဃုကမဲာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤ ဒီးတၢ်ဖိၣ်ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီ ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ် ဒီးဟ့ၣ်အိၤ တၢ်

ကမန်နည် တၢ်တဘၣ်မၤအိၤ လၢတက့ၤဘၣ် ဒီးတၢ်ကဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီအိၤ ဒ်သဲစး တၢ်ဘျၢအိၣ်ဝဲအသိး.

(စ) ပှၤလိၢ်ကဝီၤကမုၢ်ဖိတဖၣ် အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်န့ၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အိၤ မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လိၤအိၤဆူ ပှၤဂ့ၢ်ပှၤဂ့ၢ် အစုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်တဘၣ်မၤအိၤ ဘၣ်.

(ဆ) တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤအါဂၤအတၢ်န့ၣ် တၢ်မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤ အိၤ တၢ်ဟ့ၣ်န့ၢ်အိၤ တၢ်ဂုၢ်န့ၢ်အိၤ ဒီးတၢ်ပျဲမ့ၢ်တအိၣ် ဘၣ်ဒီး တၢ်ဟံးန့ၢ်အိၤ န့ၣ် တၢ်တဘၣ်မၤအိၤဘၣ်.

(ရ) တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤလိမၤဒီး လၢဖိးမံဒီး သဲးစး တၢ်ဘျၢန့ၣ် တၢ်တြီၤမတံာ်တၢ်အိၤ တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤလိ မၤဒီး ယုာ်ဒီး တၢ်မၤလိကီၤ ဒီးအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်တဖၣ် တၢ်မၤဟးဂီၤအိၤ ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိလၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးပှၤလၢမၤလိမၤဒီးတၢ် တဖၣ် တၢ်တြီၤဃာ်အိၤဒီး မၤတံာ်တၢ်အိၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ် မၤအိၤဘၣ်.

(ည) တၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ပှၤတဂၤဂ့ၢ် တဂၤဂ့ၢ် အဆူၣ်ချွဲးယၢ်, ဆူၣ်ချွဲး တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိအါဂၤ ဒီးပှၤကမုၢ်အကသံၣ်ကသီ လၢဖိးမံဒီးသဲးစးတၢ်ပျဲ လၢတၢ်စိာ်ထီၣ်စိာ်လိၤအိၤန့ၣ် တၢ်တဘၣ်တြီၤဃာ် မၤတံာ်တၢ်အိၤဘၣ်.

(တ) တၢ်အိၣ်တၢ်အိၤ လၢပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တဖၣ် ပာ်ဖျိာ်ပာ်တံၤဃာ်ဝဲ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ် လၢတၢ်တီၣ်ထီၣ် တီၣ်လိၤ ဒီးပနံာ်အိၤကၤအိၤ လၢဟံၣ်ဖိဃိဖိ တဒူၣ်တထၢ အပတီၢ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ်တြီၤဃာ်မၤတံာ်တၢ်အိၤ ဘၣ်.

(ထ) တၢ်သိၣ်လိကီၤ, တၢ်ဆါဟံၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒၢး ဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ် ဒီးအကရၢၢ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်မၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤအိၤ လၢတအိၣ်ဒီး အဂ့ၢ်အဝီ, ဒ်သိးဒီး ကဟးဂုၢ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲအဂီၢ် တၢ်ပာ်လိၤဃိဃာ်အိၤ ဒီးတၢ်ဆီလိၤ သးကလၢၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘၣ်မၤအိၤဘၣ်.

(ဒ) ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, လံာ်လဲၢ်တၢ်ဆဲးတၢ် လၢ ဒီးတၢ်ပၤဃာ်ဂၤဃာ် လုာ်လၢ်ထူသနူ အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်မၤ

တံင်တတ်အိၤ, တၢ်မၤဆဲးလီၤဖျၢၤလီၤ အသူးသ့ၣ်လၢကပိၤ, ဒီးတၢ်မၤဟးဂီၤ အိၤလိၤလိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးလၢကျဲကူၣ်တရံးမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် တၢ်တဘျီတဘျီမၤအိၤဘၣ်.

(န) တၢ်ဖိၣ်ဆူၣ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤ, တၢ်မၤဆူၣ်အိၤလၢ သ့ၣ်ထံဖံးညၣ် ဒီးတၢ်မၤ ဖိမၤမၤအိၤ ဒီး သ့ၣ်ထံဖံးညၣ် အတၢ်မၤကဲကုၢ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘျီတဘျီမၤအိၤ ဘၣ်.

(ယ) တၢ်မၤသံ ဖိဒံဖိသၣ် ဒီးဒိၣ်တံင်ကွံၣ် အနီၣ်ခိက့ၢ်ဂီၤ, တၢ်ပၣ်ဖျိၣ်ဖိ ဒံဖိသၣ်တဖၣ် လၢကကဲထီၣ်သး(မ့) မၤသးမူသးဒါ, တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအိၤ ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်အိၤလၢ သ့ၣ်ထံဂ့ၢ်ဝီ တမံၤဂ့ၤ တမံၤဂ့ၤ ဒီးတၢ်ဖိၣ်ဆူၣ် ဖျိးကွံၣ်အိၤ တဖၣ်န့ၣ် တၢ်တဘျီ မၤအိၤဘၣ်.

(ဖ) တၢ်ဒုးကဲကုၢ်ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအိၤန့ၣ် တၢ်တ ဘျီတဘျီမၤအိၤဘၣ်.

(ဘ) တၢ်ကဆိၣ်ထွဲမၤန့ၢ်ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ် လၢအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ပတုၣ် တၢ်ခး အလီၢ်ကဝီတဖၣ်အပူၤ လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်အိၣ်မူ အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်အဂီၢ်.

(မ) ဒ်သိးဒီး ပှၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တဖၣ် သုတအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ် ဘျီတဂ့ၤအဂီၢ် တၢ်ကဟ့ၣ်အိၤတၢ်ပျဲ လၢကလဲၤသဘျီက့ၤသဘျီဘၣ်ဝဲ လၢ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အဟီၣ်ကဝီတဖၣ်အပူၤ.

တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဘၣ်ထွဲဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ (Humanitarian assistance)တဖၣ်

၁၀. တၢ်ဂ့ၢ် လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤန့ၣ် ကီၢ်စၢၤဖျိၣ် ကီၢ်ပဒိၣ် ဒီးကလုၢ်ဒုၣ်ပှၤဖိၣ် တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤ ဘၣ်သး ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်လီၤ.

(က) တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ တဖၣ် လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် တဖၣ် (IDP) ဒီးပှၤလၢတူၢ်ဘၣ်ခိၣ်

ဘဉ်ဝဲ တၢ်ဘဉ်ဂံၢ်ဂုၢ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢဟဲဝဲလၢ NGO ဒီးလၢ INGO ကရၢ တဖၣ်, လၢဟဲခိဖျိဝဲ လၢကီၢ်ပဒိၣ် အတၢ်ပျဲ ဒီးဖဲလၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်ဝဲကျိၤဘဉ်ထွဲတဖၣ်, ကလုာ်ဒုၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် ဒီးဟီၣ်ကဝီၤ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ကဘဉ်ကျဲၤ ဃူမၤသကိးတၢ်.

(ခ) ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ် ဒ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အတၢ် ဘဉ်သးအိၣ်ဝဲအသိး တၢ်ကဟ့ၣ်ဆိအိၤ တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢ ကကွၢ်အိၣ်ဆိး ဘဉ်ဝဲလၢ အလီၢ်အကျဲလၢပျၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးတၢ်မ့ၢ်သးကျဲၤဆိလီၤန့ၢ်အိၤသဝီ အသိလၢ တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ လၢအကြၢး ဝဲဘဉ်ဝဲ တတီၤတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ဒ်ကအိၣ် ဝဲဒီး တၢ်ပူၤဒုၣ်ပူၤဒါ, တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢ ဒီးပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအသူးသ့ၣ်လၢကဝီၤ တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ကဘဉ်သးကျဲၤဖံးမၤန့ၢ်အိၤလီၤ.

(ဂ) တၢ်ကကျဲၤဃူမၤသကိးတၢ် လၢတၢ်မၤပျၢၤထီၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိ လီၤက့ၤ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် (IDP) ဒီးပှၤဃ့ၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် (refugees) တဆိဘဉ်တဆိ ဃုာ်ဒီး တၢ်ပျဲထံအိၤ အတၢ်မၤတဖၣ်.

အဆၢဒိၣ်(၄)

တၢ်မၤဂၢၢ်မၤကျၢၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး

တၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျၢလၢဘဉ်ထွဲဒီးသးသံၣ်အတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဘျၢတဖၣ်

၁၁. တၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျၢ လၢဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး ဒီးပှၤသးဖိသံၣ်ဖိ အတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဘျၢတဖၣ်န့ၣ် လၢပှၤမံခိခံကဟလၢာ် ကဘဉ်ပိာ်ထွဲမၤထွဲဝဲန့ၣ် ပှၤလၢဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤတဖၣ် ကဘဉ်ကွဲးလီၤ ဟ်လီၤအိၤ ဒ်လံာ်ဃံးဃာ်တဘျုးအံၤ အတၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်ဝဲအသိး ဒီးတၢ်ကဘဉ် ကွဲးလီၤဟ်လီၤအိၤတုၤအဝံၤ လၢတလၢအတီၢ်ပူၤ စးထီၣ် မ့ၢ်တနံၤလၢ တၢ်ဆဲး လီၤမံၤစဲပနီၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် ဘဉ်သ့ၣ်ဘဉ်သးသကိးဝဲလီၤ.

ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ်သယံၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး

၁၂. ဒ်သိးဒီး တၢ်ကလူၤပိာ်မၤထွဲ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ လံာ်ဃံးဃာ်အံၤအဂီၢ် ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ်သယံၤကီၢ်ဒိဘျၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးလၢကကျဲးဃူမၤဖျါ ထီၣ် တၢ်မၤအမိၢ်လံာ်မိၢ်ပှၢ်န့ၣ် တၢ်ကဘျၢကရၢကရိ သူၣ် ထီၣ်အိၤလၢတၢ်အိၣ် ဖျိၣ်လၢ အကျဲးဃူမၤဖျါထီၣ် ကီၢ်ဒိဘျၢ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ အလံာ်ဃံးဃာ် န့ၣ်လီၤ

(က) ဒ်သိးဒီး တၢ်ဒိကန့ၣ်မၤထွဲ လံာ်ဃံးဃာ် ကအိၣ်ဝဲအဂီၢ် ဒီးတၢ်ကျဲးဃူ မၤသကိးတၢ်ကသ့န့ၣ် ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ်သယံၤကီၢ်ဒိဘျၢတၢ်ပတုၣ် တၢ်ခးအံၤ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤဖျိ “တၢ်မၤဖျါထီၣ်ကီၢ်စၢ်ဖျိၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် ကမ်းတံင်” (UPWC) အကမ်းတံင်ဖိတဖၣ်, ကလုာ်ဒုၣ် ပှၢ်ဖျိၣ်တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢအခၢၣ်စးတဖၣ်ဒီးပှၢ်လၢပှၢ်အါဂၤန့ၣ်န့ၣ် ပာ်ကဲအိၤတဖၣ် ဒီးဟ့ၣ်မူ ဟ့ၣ်ဒါအိၤလီၤ

(ခ) ကမ်းတံင်အံၤ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤ တဆိဘျၢတဆိ စးထီၣ်လၢ “ ကမ်းတံင် ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ်သယံၤ ကီၢ်ဒိဘျၢ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” “ကမ်းတံင် ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ်သယံၤကီၢ်စိုၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” ဒီး “ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ် သယံၤ လီၢ်ကဝီၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” စုာ်စုာ် လၢအိၣ်ဒီး “တၢ်ပဲာ်ထံပာ်ဂၢၢ် ပာ်ကျၢၤတၢ်ကရူၢ်” တဖၣ်လီၤ

(ဂ) ကတီၢ်အံၤတၢ်လဲၤကျဲး လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ ပဒိၣ် အခၢၣ်စး ဒီးထံကီၢ်ဘီမုာ်တၢ်ကရၢကရိ အခၢၣ်စး လၢအပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် တုာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ် တၢ်ကဒုးပာ်ဃုာ်သကိးအိၤလၢ “ကမ်းတံင် ကွၢ်စိုၣ်ကယၢ် သယံၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” ကိးပတီၢ်ဒဲးအပူၤ ဒ်ပှၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်မုာ်ဂုၤ, ပှၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်မုာ်ဂုၤ ဒီးပှၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ယုၤလၢဘၣ် ထွဲဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် မုာ်ဂုၤဒ်ကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအသိး ကသ့အဂီၢ် တၢ်ကမၤဖျါထီၣ်အိၤ ဒ်ပှၢ်ခံခိယၢ်ပၤ အတၢ်ဘၣ်သးအသိးလီၤ

၁၃. ကမ်းတံဘဲ တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ် အမူအဒါ, အမၤတၢ်ပၤခွဲးယၢ် ဒီးတၢ်ဖံး တၢ်မၤ အဂီၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ပၤသးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်လၢလၢ်အသိးလီၤ.

(က) တၢ်မၤဖျါထီၣ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ အကျိၤအကျဲ တဖၣ်, တၢ်ပတုၣ်နီၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤအယုၣ်တဖၣ်, တၢ်မၤအတၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ် ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအက့ၢ်အဂီၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ် တၢ်ကကွဲးပၤလီၤဒီး ပၤဂၢၢ်ပၤကျဲၤအီၤ လၢ တၢ်မၤဖျါထီၣ် ကီၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ် အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ လံၣ်ပံၤယၢ် တၢ်ကျဲၤယုၣ်တၢ်အတၢ်အိၣ်ဖီၣ် အပူၤလီၤ.

(ခ) ကဟံးန့ၢ်မူဒါ လၢတၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် ဒီးတၢ်ကွၢ်စ့ၣ်ကယၢ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် ကပၤဖျါထီၣ်ဝဲ ဆူ တၢ်မၤဖျါထီၣ် ကီၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ လံၣ်ပံၤယၢ် တၢ်ကျဲၤယုၣ်တၢ်အတၢ်အိၣ်ဖီၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

(ဂ) ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ပူၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် (IDP) လၢကဲထီၣ်အသး ဒီဖျါန့ၣ်ဆၢၣ် ခိၣ်ယၢၤ တၢ်မၤဟးဂီၤအပိမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးဒီဖျါ လၢပူၤကူပူၤကညီအပိမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ကကျဲၤယုၣ် ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပူၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၣ်.

(ဃ) ကကွၢ်စ့ၣ်ကယၢ်ဝဲ တၢ်ဒုးလိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ် အတၢ်မၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဆီလီၤက့ၤ သးမ့ၢ်သံၣ်ဘီ အလီၢ်အကျဲတၢ်မၤနီၢ်နီၢ်အပူၤ ဒ်လၢပူၤခံခိၣ်ကပၤ အၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်ဃာ်ဝဲတဖၣ်.

(င) ဒ်သိးဒီး ကကဲထီၣ်ဝဲ တၢ်မၤစၢၤ လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ အဂီၢ် ကကွၢ်စ့ၣ်ကယၢ်ဝဲ တၢ်ဒိကန့ၣ်မၤထွဲကီၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢအိၣ်ပၤဝဲ လၢလံၣ်ပံၤယၢ်အပူၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိတၢ်ဘျီ လၢဘၣ်ထွဲဒီး သးတဖၣ်, ပူၤသးဖိသံၣ်ဖိ အတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဘျီတဖၣ်, တၢ်သိၣ်တၢ်သိ ဒီးတၢ်ဘျီလၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး ဒီးတၢ်ဃုၣ်လီၤဘျီလီၤ တၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဘျီလိၣ်တဖၣ် ဖျါဖျါဖျါဖျါ ဒီးလၢပူၤဖျဲးဒီး တၢ်ကွၢ်မဲၣ်တဖၣ်.

၁၄. “ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုန်ကယၢ်သယံၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” အတၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ် လၢမၤ
ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဂုၢ်ကျဲးစးမၤဝဲတသ့ဖဲအသ့ ဒ်သိးဒီး ကမ့ၢ် ကမ်းတံင်
ကရူၢ်ဖိခဲလၢာ်အတၢ်ဘၣ်သး.

၁၅. ဒ်သိးဒီး “ကမ်းတံင်ကွၢ်စိုန်ကယၢ်သယံၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး” ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်
ဝဲ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ကျဲးဘၣ်မၤ လီၤကဆၣ်ကွံာ် တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီ
လိာ် လၢအိၣ်ထီၣ်တဖၣ် ကန့ၢ်ကသ့ဝဲအဂီၢ်, မ့တမ့ၢ်လၢ တၢ်ဒီသဒါထံကီၢ်
ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ် ထွဲဒီး ထံကီၢ် အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢဘၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်ဃုထီၣ်ဝဲ
တၢ်ကစီၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖၣ်န့ၣ် ပအိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢတၢ်
ကကျဲးန့ၢ်အီၤ ဒ်တၢ်ဘျီ လၢဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤဟ်အီၤ လၢလံာ်ဃံးဃာ်အပူၤအိၣ်
ဟ်ဝဲအသိးလီၤ.

တၢ်အိးထီၣ်တၢ်ရူလိာ်ဆဲးကျိးဝဲၤဒၢးတဖၣ်

၁၆. ဒ်သိးဒီး ကလုာ်န့ၣ်ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢ လၢဆဲးလီၤဝဲ မံၤဖဲပနီၣ် လၢ
လံာ်ဃံးဃာ်အံၤတဖၣ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ကလဲၤအသး ဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝဲအဂီၢ်
ဖဲတၢ်လိာ်အိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ် ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်သး လၢပကအိးထီၣ် တၢ်ရူလိာ်
ဆဲးကျိးဝဲၤဒၢး ဒီဖျိလၢ ပှၤခံခိခံကပၤ အတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးဖဲ
တၢ်လီၢ် လၢကီၢ်စၢၤဖျိၣ်အပတီၢ် တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် အတၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး
ဟ်ပနီၣ်ဃာ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ.

၁၇. ဒ်သိးဒီး တၢ်ရူလိာ်ဆဲးကျိး ဝဲၤဒၢး အပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢဘၣ်တၢ်ဟ်လီၤအီၤ
လၢတၢ်ရူလိာ်ဆဲးကျိး ဝဲၤဒၢးအပူၤတဖၣ် ကျဲးဘၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ
ကန့ၢ်ကသ့ဝဲချူချူအဂီၢ် ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤအကျိးအကျဲးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်
သးအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကကျဲးဃုမၤသကိးအီၤလီၤ.

၁၈. ပအိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးလၢပကဟ့ၣ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဆူတၢ်ရူလိာ်
ဆဲးကျိးဝဲၤဒၢး အပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးကလုာ်န့ၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ်
ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိး န့ၣ်လီၤ.

အဆင့်(၅)

တၢ်အုၣ်တၢ်လၢသးလၢတၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲသကိးထံၣ်ဂၢၢ်သး

၁၉. ပှၤလၢဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်တဖၣ် ဒ်သိးဒီး မၤကတၢၢ်ကွံာ်ဝဲ စုကဝဲၤ တၢ်ဘၣ်ကံာ်ဂုာ် ဒီးစးထီၣ်ကျဲၤဘၣ် ဝဲ ထံၣ်ဂၢၢ်သး တၢ်ဂ့ၢ်ကိ လၢထံၣ်ဂၢၢ်သး အကျဲ ဒီးလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ ကသ့အဂီၢ် အိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢ ဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤဝဲၤ ကမၤဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်မၤအမိၢ်လံာ်မိၢ်ပှၤဘၣ်ဃးဒီးလံာ်ဃံးဃာ်အံၤဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ် ဘျၢၤ, ဒီးတၢ် ဂ့ၢ် တၢ် ကျိၤ ဒီးတၢ် အၢၣ် လီၤအီၤ လီၤ လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအပူၤတဖၣ်လီၤ.

တၢ်ဆီလီၤပာ်လီၤထံၣ်ဂၢၢ်သးတၢ်န့ၣ်ကျဲၤအဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ

၂၀. တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲဒီး ထံၣ်ဂၢၢ်သး တၢ်န့ၣ်ကျဲၤ အဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤန့ၣ် ကိၢ်စၢဖျိၣ် ကိၢ်ပဒိၣ် ဒီးကလုာ်ခူၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢတဖၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်သ့ၣ် ဘၣ်သး ဒ်လၢလံာ်အသိးလီၤ.

(က) တၢ်ဆဲးလီၤမံၤစဲပနီၣ်လၢထံၣ်ဂၢၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုာ်တၢ်ခး အလံာ် ဃံးဃာ်အပူၤ

(ခ) ကိၢ်ပဒိၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ် ဒီးကလုာ်ခူၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် ကကွဲးပာ်လီၤဝဲ တၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲထံၣ်ဂၢၢ်သးအတကျိၣ်ဒိ (Framework for Political Dialogue) ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်သး.

(ဂ) ဒ် တၢ်ထံၣ်လိၣ်စံးကတိၤသကိးတၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲ ထံၣ်ဂၢၢ်သး အတကျိၣ်ဒိ အိၣ်ဝဲအသိး တၢ်ကမၤ တၢ်ထံၣ်လိၣ်ကျဲၤတဲသကိးထံၣ်ဂၢၢ်သး လၢပှၤကလုာ်အပတီၢ် (အမျိုးသားအဆင့်), တၢ်ရီၣ်ဖျိၣ်က့ၤ ဘၣ်ဘၢဂ့ၢ်ဝိ အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် ဒီးတၢ်တၢ်ပိၣ်ကျဲၤယူ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအတၢ်ရဲၣ်

တၢ်ကျဲတဖၣ်, ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢတၢ်ကြးကတီၤဆိအိၤတဖၣ် လၢပှၤခံခိခံ
ကဟံး အတၢ်ဘၣ်သးအပူၤ

(ဃ) တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် ကီၢ်စၢ်ဖိၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်န့ၣ် တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖးဒိၣ် (ပြည်
ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ)

(င) တၢ်ဆဲးလီၤ မံၤစဲပနီၣ် လၢ ကီၢ်စၢ်ဖိၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤလံၣ်ပံၤ
ဃၣ် (ပြည်ထောင်စု သဘောတူစာချုပ်) အပူၤ

(စ) တၢ်မၤဖျါထီၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤလိာ်သး လၢ ကီၢ်စၢ်ဖိၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤ
လီၤလံၣ်ပံၤ ဃၣ် (Pyidaungsu Accord) အပူၤတဖၣ် ဒီးတၢ်မၤဖျါထီၣ်
တၢ်ရိၣ်ဖိၣ်က့ၤ ဘၣ်ဘၢဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတဖၣ်

တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲတဲသကိးထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး

၂၁. တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲတဲသကိး ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သဲးန့ၣ် ကီၢ်ပဒိၣ်
ဒီးကလုာ်ဒုၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ် အိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး
ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢအသိးလီၤ

(က) ပှၤလၢဆဲးလီၤ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ပံၤဃၣ်အပူၤတဖၣ် ဒ်သိးဒီးစးထီၣ်
တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲတဲသကိး ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး ကသ့ဝဲ, ဒီးမၤဖျါထီၣ်သဃဲၤဝဲ
တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢလံာ်ပံၤဃၣ်အပူၤတဖၣ် ကသ့အဂီၢ် တုၤတၢ်ဆဲးလီၤ
မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ပံၤဃၣ်အံၤ ဝံၤတစုန့ၣ် ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ဝဲ
တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်လီၤ

(၁) ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ဒိတဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤ
အိၤလီၤလံၣ်ပံၤဃၣ် တၢ်ကျဲၤယူတၢ်အတၢ်အိၣ်ဖိၣ်

(၂) လၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အံၤအပူၤ တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် ကမံးတံာ်
ကွၢ်စူၣ်ကယၢ်သဃဲၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး, တၢ်ကျဲၤဝဲ ကီၢ်စၢ်
ဖိၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်န့ၣ် ကမံးတံာ်သဃဲးဒီး ကမံးတံာ် အဂုၤအဂၤ
လၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ် တၢ်ကျဲၤဝဲ ကီၢ်စၢ်ဖိၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်န့ၣ်

ကမ်းတံင်သယံၤ အိၣ်ဒီးအမူအဒါ လၢ ကကွဲးပပ်လီၤဝဲ
တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲ ထံၣ်ရှၢကီၢ်သး အတက့ၢ်ဒိ (Political
framework) ဇၢ်ကိးလီၤ.

(ခ) ပှၤလၢဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ကွဲးလီၤပပ်လီၤဝဲ တၢ်ကျဲၤတဲ
သကိး ထံၣ်ရှၢကီၢ်သး အတၢ်မၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ တဆိဘၣ်တဆိ, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်
ကျဲၤလၢ တၢ်ကဘၣ်ကတိၤသကိးအိၣ်, ဒီးတၢ်ကဘၣ်ကျဲၤတဲသကိးအိၣ်
အက့ၢ်အဂီၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲး ဒ်တၢ်ကျဲၤတဲသကိး အတက့ၢ်အိၣ်ဝဲအသိး,
ဒီးတၢ်ကဘၣ်စးထီၣ် ကွဲးသကိးအိၣ်ဒီး ပှၤလၢကြၢး ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲတဖၣ်
စးထီၣ်လၢ တၢ်ဆဲးလီၤမံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအသိ (၆၀) အတီၢ်
ပူၤ

(ဂ) ပှၤလၢ ဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤတဖၣ် ကဘၣ်စး
ထီၣ်မၤဝဲ ထံၣ်ရှၢကီၢ်သး တၢ်ကျဲၤတဲသကိး စးထီၣ်လၢ တၢ်ဆဲးလီၤမံၤစဲပနီၣ်
လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအသိ (၉၀) အတီၢ်ပူၤ

(ဃ) ကဘၣ်ပဒုာ်ဟးဆွဲးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ကမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး “ ကီၢ်စၢ်ဖျိာ်
သုတလီၤမုာ်လီၤဖးတဂ့ၤ, ကလုာ်ခူၣ် အတၢ်ဃူတၢ်ဖိး သုတလီၤမုာ်လီၤဖးတဂ့ၤ
ဒီး ထံၣ်ကီၢ်အတၢ်စိကမီၤပၤ” တဖၣ် ဒီးကထၢန့ၣ်တဲသကိး ဒီးပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျဲၤဝဲ
တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤ လၢတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးတ့ၢ်လံာ်အိၣ် လၢအိၣ်ပာ်စၢၤဝဲလၢ
လံာ်ဃံးဃာ်အပူၤတဖၣ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂုၤအဂၤ လၢတၢ်ကြၢး တဲသကိးအိၣ်တဖၣ်
အိၣ်ဒီး အခိၣ်တီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢ တၢ်ကျဲၤတဲ ထံၣ်ရှၢကီၢ်သး အတက့ၢ်ဒိ
အပူၤ

(င) အိၣ်ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး လၢတၢ်ပာ်လီၤ တၢ်ဆၢတဲာ်အပူၤ
ကရၢလၢ ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ လၢတၢ်ထံၣ်လိာ် ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်ရှၢကီၢ်သး
အတၢ်မၤတဖၣ် ကပညိၣ်ဃီၤအခိၣ်ဆူ တၢ်ကဒီးန့ၢ် တၢ်အုၣ်ကီၤလၢ တၢ်မုာ်
တၢ်ခူၣ် လၢအိၣ်စံာ် အိၣ်ကျဲၤဝဲအဂီၢ်, ကအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်တိာ်သ့ၣ်ပာ်သး လၢ
ထီၣ်ဃူမၤဂုၤတၢ် (အပြုသဘောဆောင်သော) ဒီးကရၢ လၢပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ
လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ကတိၤသကိးအပူၤတဖၣ် အဘၣ်စၢၤ, ဒီးထီၣ်ဃူမၤသကိး
တၢ်လီၤ

တၢ်မၤထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးလၢပုၤခဲလၢာ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ

၂၂. (က) လၢထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိး ကိးပတီၢ်ဒဲးအပူၤန့ၣ် တၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဆီလီၤအိၤလၢပုၤခဲလၢာ် အတၢ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ အသနူဖီခိၣ် ဒီးကိာ်ပဒိၣ်ကရူၢ်, ဘျီၣ်ဒိၣ်ဒီး တးမတီၢ် အခၢၣ်စး, ကလုာ်ဒုၣ်ပုၤဖီၣ်တၢ် စုကဝဲၤကရၢအခၢၣ် စး ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ, ကလုာ်ဒုၣ်တဖၣ် အခၢၣ်စး ဒီးခၢၣ်စးအဂုၤအဂၤ လၢကြးပာ်ဃုာ် ပာ်ဂီၢ်ဝဲတဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဃုာ် ပာ်ဂီၢ်ဝဲလီၤ.

(ခ) ကလုာ်ဒုၣ်အခၢၣ်စးတဖၣ်, ကမုၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွၢ် တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ် အခၢၣ်စး ဒီးပုၤလၢကြး ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲတဖၣ် အခၢၣ်စး ကပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲၤ တဲသကိး ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိး ကိးပတီၢ်ဒဲးအပူၤ, ဒီးဒ်အသနာၣ်ဒၣ်ဝဲ လၢဘၣ်ထွဲ ဒီးအိၤ, ဒီးကပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ ဒ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ကွဲးလီၤ ပာ်အိၤ လၢ တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးအတၢ်ကွီၣ်ဒိ ပူၤလီၤ.

(ဂ) ခၢၣ်စး အနီၢ်ဂံၢ်နီၢ်ဒူး လၢကပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲလၢ တၢ်ထံၣ်လိာ် ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးအပူၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ထီၣ်ဃူကျဲၤ တဲသကိးအိၤ လၢ တၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးအတၢ်ကွီၣ်ဒိ အဆၢကတီၢ်လီၤ.

(ဃ) ဒီးသနူထီၣ်အသးလၢ ကိာ်စၢဖျိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ် အတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ် အဖီခိၣ်န့ၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ဘျၢသဲးခိၣ်သ့ၣ် (Constution) တဖၣ် ဒီးတၢ်ဘျၢ သဲးစး အဂုၤအဂၤတဖၣ်, ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိး, တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး အိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဘျီဘၣ်, တၢ်မၤပုၤ ဒီးတၢ်တြၢၣ်ကွၢ်အိၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ် မၤအိၤ ဒ်တၢ်မၤ အကျဲကပူၤ အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

၂၃. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိး ထံၣ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိးအပူၤ တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး အိၣ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၢ်ပိာ်မၤခၢၣ်စး အနီၢ်ဂံၢ်နီၢ်ဒူး ဒ်ကြး ဝဲဘၣ်ဝဲအသိး ပာ်ဃုာ် ပာ်ဂီၢ်ဝဲ ကသ့အဂီၢ် တၢ်ကသုးကျဲၤ ဖံးမၤအိၤအဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး အိၣ်ဝဲလီၤ.

အဆာဒိန်(၆)

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကဘၣ်ဖံးအိၤမၤအိၤခါဆူညါတဖၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤလၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်

၂၄. (က) ကိၢ်ပဒိၣ် အိၣ်ဝဲဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးလၢ ပှၤတဂၤတဂၤတဂၤ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ကရၢကရိ တခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ် မ့တမ့ၢ် လၢထီၣ်ဒါသဲးတၢ်ဘျၢဘၣ် န့ၣ် ခိဖျိလၢ အတၢ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ လၢတၢ်ဆဲးလီၤမံၤစဲပနီၣ် လၢတၢ်ပတုၣ် တၢ်ခး အလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီးလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် အတၢ်မၤ အတၢ် ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဃိမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် တဖီၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီဝဲဘၣ်.

(ခ) တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး အိၣ်ဝဲလၢ ကလုာ်ခူၣ်ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲလၢ ဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအံၤ တၢ်ကတြၢၣ်ကွံာ် အမံၤခဲလၢာ် လၢဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤဃာ်အိၤ ဒ်တၢ်ကရၢကရိ လၢတဖိးသဲးတၢ်ဘျၢ တဖၣ် အသိးအကျါအဂီၢ်, တၢ်ကရဲၣ် ကျဲၤ မၤအိၤဆူညါ တပယုာ်ဃိအဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. ပှၤတဂၤတဂၤ တဂၤ ဒီးတၢ်ကရၢကရိတဖုဂ့ၢ်တဖုဂ့ၢ် လၢဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤလၢဆဲးလီၤဝဲ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤန့ၣ် တၢ်တဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝီဝဲအိၤလၢ တၢ်ပာ်ပနီၣ် ထံၣ်ဂီၢ်ကိၢ်သဲးပာ်တံာ် သဲးတၢ်ဘျၢ (နီၣ်ငံးရဲးပါတီၤမုာ် မ့တပံ တင်ခြင်း ဥပဒေ) မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဒီး တၢ်ကရၢကရိလၢတဖိးသဲးတၢ်ဘျၢ(မတရး အသင်း အကဲဥပဒေ) မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလီၤ.

(ဂ) ကိၢ်ပဒိၣ်အံၤ ဖဲလၢ တၢ်ဆဲးလီၤ မံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤ ဝံၤအဆၢကတီၢ် ကယဲၣ်ပှၤလၢ ဘၣ်တၢ်လိာ်ကွီၢ်ဃာ်အိၤ ဒီးပာ်ကမာ်အိၤ လၢအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဆဲးကျိးဒီး တၢ်ကရၢကရိ လၢတဖိးသဲးတၢ်ဘျၢတဖၣ် ဒီးလၢအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကတံာ်အပူၤတဖၣ် ကထူၣ်ဖျဲးထီၣ်ကွံာ်ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကသုးကျဲၤအိၤ ဒ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ် ဝဲလီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤဖဲတၢ်ဘၣ်စၢၤအဆၢကတီၢ်

၂၅. (က) ကလုာ်ဒုၣ်ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢ လၢဆဲးလီၤဝဲမံၤစဲပနီၣ် လၢလံာ်ဃံၤ ဃာ်အံၤတဖၣ် လၢအဝဲသ့ၣ် အဟီၣ်ကဝီၤ ဘၣ်ထွဲဒၣ် ဝဲအပူၤန့ၣ် ဒ်ဂံၢ်ဘါ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အိၣ်ဒီးအီၤန့ၣ် ဟံးန့ၢ်တ့ၢ်လံမူဒါ လၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ဒီးတၢ်ဘၣ် တၢ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဝီတဖၣ်အသိး, ဖဲလၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခး ဒီးတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် ဘၣ်တၢ်မၤဖျါထီၣ်အီၤ အဆၢကတီၢ် လၢအဝဲသ့ၣ် အဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကထီၣ်ဃူမၤသကိးတၢ် လၢတၢ်ဂ့ၢ် ဒ်လၢလံာ်တဖၣ်လီၤ.

- (၁) ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ် လၢ ဘၣ်ထွဲဒီး ပှၤကမုၢ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့, ပှၤဂ့ၢ်ဝီ ဒီးမုာ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဂ့ၢ်ဝီတဖၣ်
- (၂) တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၢ် န့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၢၤ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်
- (၃) တၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ပၤက့ၤဂၤက့ၤ ဒီးတၢ်မၤ ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ကလုာ်ဒုၣ် အတၢ်ကတီၢ် (အကျိၣ်အကျၢ်), လံာ်လဲၢ် ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်
- (၄) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး လီၢ်ကဝီၤ တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်, အတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤ ဒီးသဲးတၢ်ဒိၣ်စိတဖၣ်
- (၅) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ဟံးန့ၢ် တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီး လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ် လၢလီၢ်ကဝီၤ အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် ဒီးလၢတၢ်မၤဂုၤထီၣ် ကံၢ်စိ တၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်တဖၣ်
- (၆) တၢ်ထီၣ်ဒါမၤလီၤမၢ်ကွံာ် ကသံၣ်မူၤဘျီး အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ တဖၣ်

(ခ) လၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးလီၢ်ကဝီၤအပူၤ တၢ်တိာ်ကျဲၤလၢ အိၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်မုာ် လၢလီၢ်ကဝီၤ ကမုၢ်တဖၣ် အဖိခိၣ်န့ၣ် တၢ်ကကျဲၤဃူတၢ် ပိၣ်သကိးအီၤဒီး လီၢ်ကဝီၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ် ဒီးတၢ်က

ကျွဲယူ မေပျိုထိုင် အီးဒီး ကလုာ်ဒူာ်ပွာ်ဖိာ်တၢ်စုကဝဲကရၢဘၣ်ထွဲတဖၣ် ဒီးထီာ်ယူဒုးလိာ်ထီာ် ဖးထီာ် တၢ်တိာ်ကျဲၤ ဒ် တၢ်ထုးထီာ်ဟီာ်လၢန့ဆၢာ် တၢ်အိာ်တၢ်ယၢၤ စးဖီကဟာ်တၢ်မၤ တၢ်အိာ်ဖျိအိာ်ဖျါကရူာ် (Extractive Industries Transparency Initiatives- EITI) အတၢ်မၤအကျဲကပူၤအိာ်ဝဲအသိး.

(ဂ) တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်အိာ်ဝဲတနီၤနီၤ လၢတၢ်ကြၢးဖံးကြၢးမၤအီးဒီး ကလုာ်ဒူာ်ဖိာ်စုကဝဲကရၢ တဖုဒုာ်ဝဲစုာ်စုာ်န့ၣ် တၢ်အာ်လီၤဘၣ်သးအိာ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပဒိာ် ဒီးကလုာ်ဒူာ်ပွာ်ဖိာ်တၢ်စုကဝဲကရၢ ဘၣ်ထွဲတဖၣ် ကထီာ်ယူမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆၢန့ၣ်အီၤဆူကီၢ်စၢဖျိာ်ဘျီာ်ဒိာ်အပူၤလၢတၢ်ကပာ်ဂၢ်ပာ်ကျၢၤအီၤအဂီၢ်

၂၆. တၢ်အာ်လီၤအီၤလီၤ အလံာ်ဃံးဃာ်အံၤ တၢ်ကဆၢ န့ၣ်အီၤ ဆူကီၢ်စၢဖျိာ် ဘျီာ်ဒိာ် ဒ်တၢ်မၤအကျဲကပူၤအိာ်ဝဲအသိး ဒ်တၢ်ပာ်ဂၢ် ပာ်ကျၢၤအီၤ ကန့ၢ်ကသုဝဲအဂီၢ်န့ၣ် တၢ်အာ်လီၤဘၣ်သး အိာ်ဝဲလီၤ.

အဆၢဒိာ်(ဂ)

တၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်

၂၇. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ မ့ၢ်အိာ်ထီာ်ဝဲ တမံၤမံၤ လၢလံာ်ဃံးဃာ်တဘျီာ်အံၤ ကျၢၢ်ဘၢအီၤ တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် ကလုာ်ဒူာ်ပွာ်ဖိာ် တၢ်စုကဝဲကရၢတဖၣ် ဒီးကီၢ်ပဒိာ် ကထံာ်လိာ်ကျဲၤယူသကိးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤ လီၤဆီဆီ လၢတထီၤဒါလိာ်အသးဒီး လံာ်ဃံးဃာ်အတၢ်ပာ်သးဘၣ် ဒီးထီာ်ယူမၤန့ၢ် တၢ်အာ်လီၤဘၣ်သးသ့လီၤ.

၂၈. လံာ်ဃံးဃာ်အံၤ တၢ်ကကွဲးအီၤလၢ ပယီၤကျိာ်ဝံၤ တၢ်ကကျိာ်ထံက့ၤအီၤလၢ

အဲကလံးအကျိပ်လီၤ ပယီၤကျိပ် ဒီးအဲးကလံးကျိပ် တၢ်မ့ၢ်ပာ်ဂၢ်ပာ်ကျၢၤအိၤ
လၢဖိးမံဒီးသဲးတၢ်ဘျၢ လၢကျိပ်ခံကျိပ်လၢာ်ဒုၣ်လဲၣ် တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီ လိာ်
မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကတိၤတီၢ်ဩ အဖီခိၣ်န့ၣ် တၢ်ကပာ်ဂၢ်ပာ်ကျၢၤအိၤ
ဒ်တၢ်ကတိၤတီၢ်ဩ လၢဘၣ်တၢ်ကွဲးဃာ်အိၤ လၢပယီၤကျိပ် အဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်အၢၣ်
လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၉. လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ်ကိၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး အလံာ်ဃံးဃာ် ကကဲထီၣ်
လိာ်ထီၣ်ဝဲ ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ် ကိၢ်ပဒိၣ် ဒီးကလုာ်ဒုၣ်ပုၤဖိာ်တၢ်စုကဝဲ
လၢပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ လၢတၢ်ဆဲးလီၤ မံၤဖဲပနီၣ်တဖၣ် ကပာ်ဖျိာ်ဟံးန့ၢ်သကိး
မူဒါအဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလီၤ. လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
အပူၤ ဒ်သိးဒီး တၢ်မၤလီၤကဆုၣ် တၢ်ကိတၢ်ခဲ လၢအိၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ် ကန့ၢ်
ကသ့ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကမၤ **တၢ်မၤဖျါထီၣ် ကိၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး**
တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလံာ်ဃံးဃာ်တၢ်ကျဲၤယူတၢ်အတၢ်အိၣ်ဖျိာ် လၢခၢၣ်စး
ခံခိၣ်ကပၤလၢာ် ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်ဝဲ တပယုာ်ဃီ ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်
တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလီၤ.

၃၀. လၢကိၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ဃံးဃာ် တၢ်ထံာ်လိာ်ကျဲၤတဲသကိး
အပူၤ တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါ လၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်အိၣ်ဖျိာ်အတၢ်စံာ်ညီၣ်တဲာ်တဖၣ်
လၢပုၤခံခိၣ်ကပၤလၢာ် အၢၣ်လီၤဘၣ်သးတၢ်ဝဲအကျါ, တၢ်စံာ်ညီၣ်တဲာ်
လၢတၢ်ကဘၣ် သန့ထီၣ်က့ၤအိၤတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်ထွဲ ဘၣ်ဃးဝဲဒီး
တၢ်မၤဖျါထီၣ်လံာ်ဃံးဃာ်အံၤအဃိ ပုၤခံကပၤလၢာ် ကဘၣ်ကျဲၤယူမၤ
သကိးတၢ် ဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးန့ၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးအိၣ်ဝဲလီၤ.

တၢ်ကျဲၤယူမၤလီၤကဆုၣ်တၢ်

၃၁. (က) ဒ်လံာ်ဃံးဃာ်အံၤ အိၣ်ဝဲအသိး မူဒါလၢတၢ်ကဘၣ်ဒိကန့ၢ်မၤထွဲအိၤ
ဒီး လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢတဖၣ် အဖီခိၣ် တၢ်သးတလီၤပလိာ် မ့ၢ်အိၣ်
ထီၣ်ဝဲန့ၣ် တၢ်ကရၢကရိ လၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲ အခိၣ် တဃာ်
လၢတၢ်ကျဲၤယူသကိးတၢ် လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အကျဲၤဖိခိၣ်လီၤ.

(ခ) တၢ်ကျဲၤဘၣ်အိၤ ဒ်လၢအဆၢဖိ(က) အသိး မ့ၢ်တန့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အိၤ ဆူ တၢ်မၤဖျါထီၣ် ကီၢ်ဒိတဘၣ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ လံာ်ဃံၤဃာ် တၢ်ကျဲၤဃူတၢ်အတၢ်အိၣ်ဖှိၣ် ဒီး ထီၣ် ဃူကျဲၤဘၣ် အိၤလီၤ.

တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤအလံာ်ဃံၤဃာ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးပိာ်ထွဲထီၣ် (အတၢ်စိကမိၤတုၤအိၣ်)

၃၂. တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သး အိၣ်ဝဲလၢ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ အလံာ်ဃံၤဃာ်အံၤ အတၢ်ဘၣ်ဘျး ပိာ်ထွဲထီၣ်ဝဲ (အတၢ်စိကမိၤ တုၤအိၣ်ဝဲ)စးထီၣ်မ့ၢ်တန့ၢ် ဖဲလၢ ပှၤခံၣ်ခိၣ်ကပၤ ဆဲးလီၤဝဲ မံၤဖဲပနီၣ် အနံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ် တၢ်အၢၣ်လီၤအိၤလီၤ လံာ်ဃံၤဃာ်အံၤအဂီၢ် အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ် သမံသမိးကွၢ်ထံကဒါက့ၤအိၤန့ၣ် ပှၤခံၣ်ကပၤလၢာ် ကျဲၤဃူမၤသကိးဝဲသ့န့ၣ် လီၤ.

တၢ်ဆဲးလိၤမံၤစဲၣ်နီၣ်လၢတၢ်အၢၣ်လိၤအိၤလိၤအလံာ်ယံၤယၢ်ပူၤ

ကီၢ်ပယီၤစၢ်ဖှိၣ် ထံဖိကစၢ် ကီၢ်ပဒိၣ်ဒီး ကလုာ်ဒူၣ် ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢတဖၣ် အဘၢၣ်စၢၤ ထံကီၢ်ဒိတဘျီ တၢ်ပတုာ်တၢ်ခး တၢ်အၢၣ် လိၤအိၤလိၤ အလံာ်ယံၤယၢ်အံၤ ပှၤခိၣ်ခံကပၤလၢာ် ဆဲးလိၤသကိးဝဲ မံၤစဲၣ်နီၣ် ဖဲ ၂၀၁၅ _____ လါ _____ သီန့ၣ်လိၤ.

ကီၢ်ပယီၤစၢ်ဖှိၣ် ထံဖိကစၢ်ကီၢ်အပဒိၣ်

ကလုာ်ဒူၣ်ပှၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤ ကရၢတဖၣ်

- (၁) ကီၢ်ခိၣ်
- (၂) ကီၢ်ခိၣ်(၂) ၂၇
- (၃) ထံဖိကီၢ်ဖိ ဘျီဒိၣ်
ပှၤပၤလိၤဆုၣ်နီၤ
- (၄) ဒီကလုာ်ဘျီဒိၣ် ပှၤပၤလိၤဆုၣ်နီၤ
- (၅) တးမတီၣ်တၢ်ဒိတဒၢသုးရိၣ်မဲခိၣ်ကျၢၢ်
- (၆) ကီၢ်စၢ်ဖှိၣ် ပီၢ်ရီၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်
- (၇) တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကီၢ်စၢ်ဖှိၣ် တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်
တၢ်မၤကမံးတံာ် ပှၤပၤလိၤဆုၣ်နီၤ (၂)

- (၁) ကရၢခိၣ်(မ့တဖျါ)နဲၣ်ရွဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်
- (၂) သုးရိၣ်မဲခိၣ်ကျၢၢ်တဖၣ်
- (၃) ပှၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လိၤမူဒါအိၤ
လိၤဆီတဖၣ်

ထံကီၢ်ဘီမုၢ်ပှၤအုၣ်အသးတဖၣ်

- (၁) ဘီမုၢ် စၢ်ဖှိၣ်ကရၢ
- (၂) ကီၢ်စံၣ်ထံဖိကီၢ်ကစၢ်
- (၃) ကီၢ်အုဒယၢ်
- (၄) ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်

ကော်ပူပူအုပ်အသးတဖၣ်

- (၁) ဒိၣ်အိၣ်ဆါစူးကွံၣ်
- (၂) ဒိၣ်ထိအူ ဒီး UNA အပူၤ (၃)ဂၤ
- (၃) NBF အပူၤ (၃)ဂၤ
- (၄) FDA အပူၤ (၁)ဂၤ
- (၅) NLD အပူၤ (၁)ဂၤ
- (၆) USDP အပူၤ (၁)ဂၤ
- (၇) Deed of Commitment အပူၤ ပၣ်တံၣ်လၢအဆဲးလီၤ မံၤပနီၣ်တဖၣ်
- (၈) ကလုၣ်ဒူၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ကိတိၣ် တဖၣ်

တၢ်မၤနီၣ်

ကော်ဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ခး တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ လံာ်ဃံးဃာ်အပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဖၣ် တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ကလုၣ်ဒူၣ်ပူၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢ လၢ အဆဲးလီၤ အမံၤပနီၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢလံာ်ဃံးဃာ်အံၤအပူၤ တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ကျဲၤဃူဒီးန့ၣ် တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးသကိးဝံၤခဲလၢာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ။

ဘဉ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၢလီၤအိၤလၢ KNU-DOI ဒီး
RISE (Research Institute for Society and Ecology)